

16

EIDESSTATTLICHE ERKLÄERUNG

Frau Gyula KOMLÓS
/früher Frau Moritz KLEIN/
geb. Clara ROTHBART

geboren am 9.7.1909 in Losonc
wohnhaft: Budapest VII., Lenin krt.28.

Die Entschädigungsabteilung der Allgemeinen Wertverkehrsbank AG hat mir den Beschluss des 18. Zivilsenats des Kammergerichts Berlin, Zahl 18 W 2492.67 /141 WGK/ 9 WGA/Ung. 6418.59 /624.62/; 18 W 2493.67 /141 WGK/ 9 WGA/Ung. 6416.59 /598.62/ vom 27. Juni 1969 vorgelegt.

Auf Seite 15. beruft sich das Kammergericht auf das "Black book" von Lévai, d.h. auf dessen Inhalt im Zusammenhang mit den Geschehnissen in Miskolc.

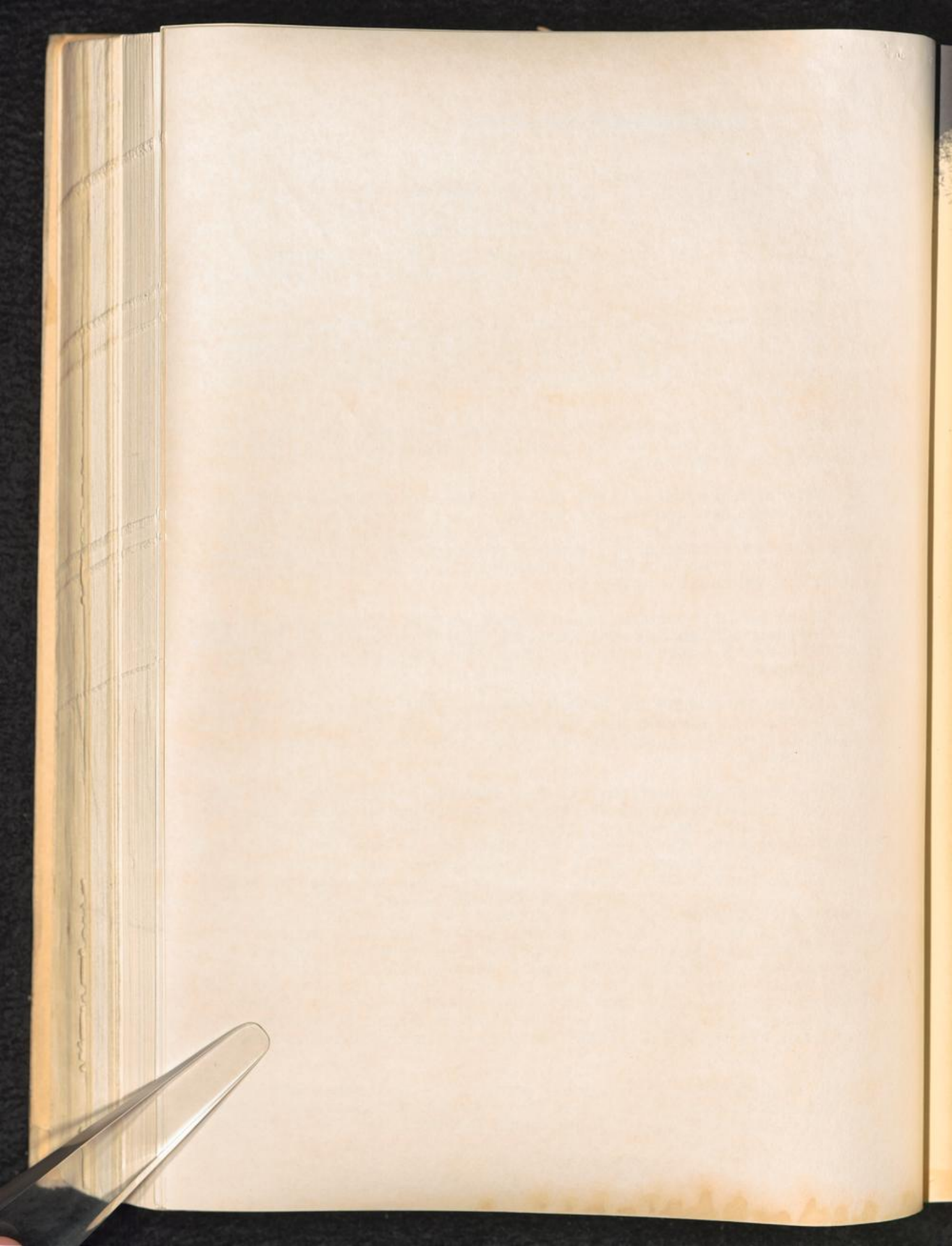
Die Entschädigungsabteilung der Allgemeinen Wertverkehrsbank hat mir auch das ungarische Exemplar des oberwähnten Buches von Lévai zur Verfügung gestellt, auf dessen 112. Seite Lévai sich mit den Vorgängen in Munkács beschäftigt. Als Augenzeuge erkläre ich, dass der Inhalt des berufenen Teiles im allgemeinen nicht der Wahrheit entspricht.

Auf Grund meiner persönlichen Wahrnehmungen erkläre ich im vollen Bewusstsein meiner strafrechtlichen Verantwortung folgendes und bin bereit, dasselbe vor jedwelchem Gericht auch eidlich zu bezeugen:

Mit meinem verstorbenen Gatten Moritz KLEIN lebten wir in Munkács unter der Adresse Korjatovics Gasse 32. Mein Mann war hier zuständig, ich hingegen kam im Jahre 1938 durch Eheschliessung nach Munkács.

Meiner Erinnerung nach ist in der zweiten Aprilhälfte des Jahres 1944 in Munkács eine Kundgebung erschienen, wonach die Juden in Ghettos konzentriert werden. Der Aufruf erweckte verständlicherweise eine Panik im Kreise der zahlreichen jüdischen Bewohner von Munkács, obwohl dies uns nicht ganz unerwartet traf. Den ausländischen Rundfunkmitteilungen haben wir nämlich schon früher entnommen, dass die Deutschen die Juden in Konzentrationslager verschleppen und dort die Kinder und die Aelteren getötet werden. Deshalb war ich mit meinem Gatten und auch unsere jüdischen Bekannten noch vor dem 19. März 1944 bestrebt, unsere Geldersparnisse in leicht versteckbare Wertsachen zu investieren, um im Falle einer Verschleppung mittels dieser Juwelen kleinen Umfanges, aber grossen Wertes, unser Leben retten zu können. Ich betone, dass nicht nur wir und unsere nahen Bekannten, sondern auch die Miskolcer Juden im allgemeinen ähnlich gehandelt haben.

In der vorerwähnten Kundmachung wurden die jüdischen Bewohner von Munkács aufgefordert, sich in gewissen mit Brettern abgegrenzten Gassen binnen 2 Tagen nach Verkündigung des Aufrufes

zu melden. Dieser Aufforderung hat das Judentum von Munkács Genüge geleistet und mit grossen Gepäcken das Ghetto bezogen; viele haben ihre Mobilien mit Handwagen eingeliefert. Eine grosse Anzahl hat auch die Bettstellen /Matrasen usw./ mit sich genommen.

Insofern jemand sonst noch irgendwelche Mobilien ins Ghetto bringen wollte, so konnte er seine Wohnung unter Gendarmgeleit aufsuchen. Auch ich ging in Begleitung eines Gendarms in meine Wohnung zurück und dieser wartete vor dem Hause, bis ich meine noch notwendigen Sachen zusammenraffte, und begleitete mich dann zurück ins Ghetto. Ich habe erstaunt festgestellt, dass meine Wohnung damals noch unberührt war.

Wie ich mich erinnere, war ich mit meinen Schicksalsgenossen ungefähr 2-3 Wochen lang im Ghetto. Hier kamen auch Atrozitäten vonseiten schwäbischer Gassenjungen vor, die hauptsächlich die Männer aus Judenhass misshandelten. Die Gendarmen haben keine nennenswerten Atrozitäten begangen, es kam sogar vor, dass sie die schwäbischen Gassenjungen aus dem Ghetto verjagten.

Ich behaupte es ganz entschieden und kann es auch mit Zeugen beweisen, dass obwohl die Gendarmerie unter Berufung auf die bestehenden Verordnungen uns zur Übergabe unserer Wertsachen aufgefordert hat, - ich und meine Schicksalsgenossen haben die Taktik verfolgt, dass wir entweder einen Ring oder eine ähnlich minderwertige Uhr den Gendarmen übergaben, welche diese auch übernahmen - ihrerseits weder eine Leibesvisitation, noch Nachforschungen nach Juwelen unter unseren Sachen vorgenommen hat.

Meiner Erinnerung nach hat man uns ungefähr Mitte Mai 1944 unter Bewachung der Gendarmerie in die Ziegelei von Munkács überliefert, wo wir cca 2-3 Tage weilten. Hier haben die schwäbischen Gassenjungen aus Judenhass hauptsächlich mit Männern oft Auseinandersetzungen provoziert und in diesem Zusammenhang die Betreffenden misshandelt. Es kam vor, dass einige meiner Schicksalsgefährten aus der Ziegelei fliehen wollten, diese wurden von den schwäbischen Gassenjungen erschossen.

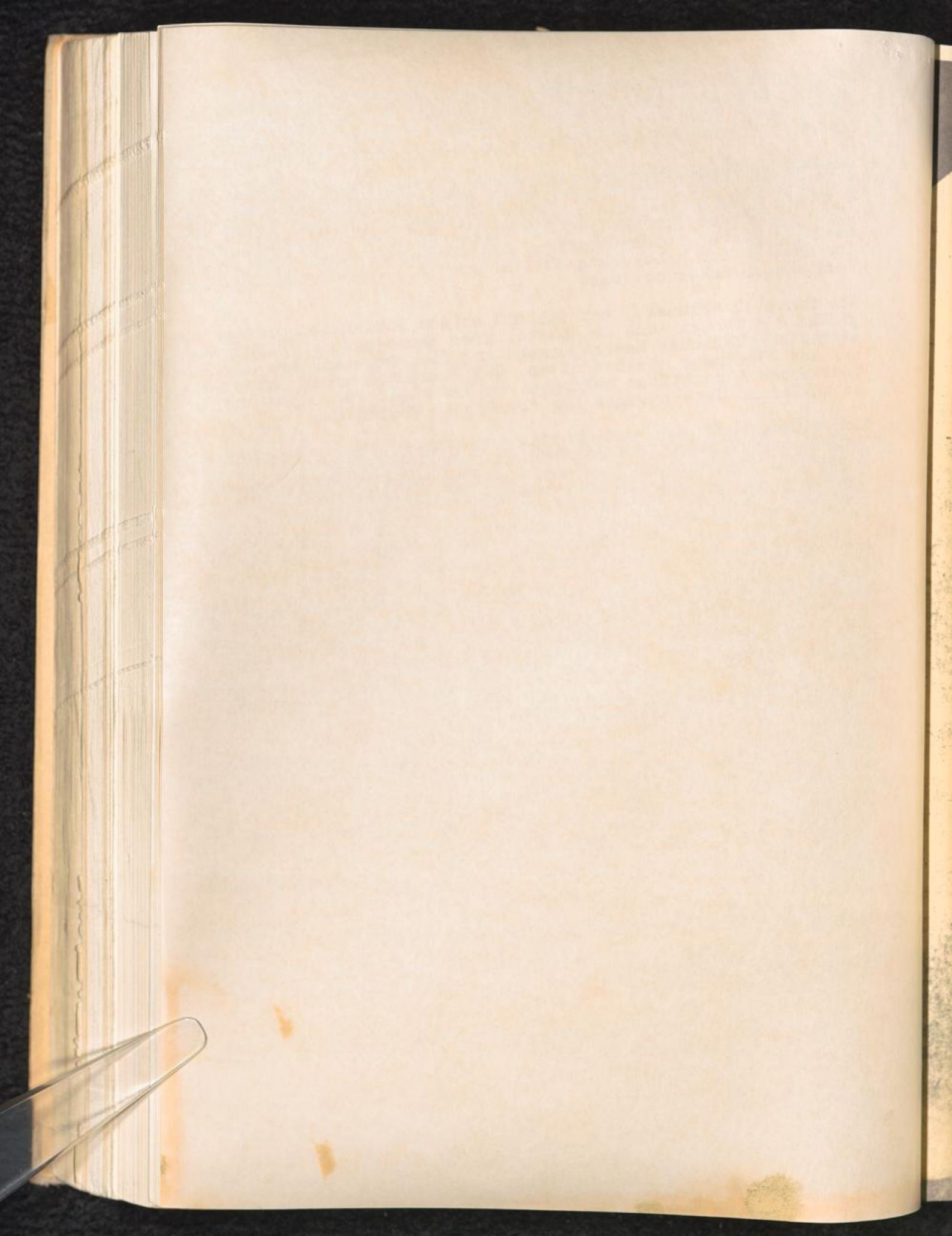
Aus der Munkács-er Ziegelei wurden wir auf den Verladebahnhof der Bahnstation Munkács geliefert, wo die Verladung nunmehr von den Deutschen kontrolliert wurde.

Obzwar in den Waggons nur wenig Raum vorhanden war, konnten wir und unsere Schicksalsgenossen die mitgebrachten Gepäcke doch noch unterbringen. Eine Hinterlassung bzw. Wegnahme der Gepäcke oder irgendeine Durchsuchung kam auch hier nicht an die Reihe. Aus Munkács wurden wir über Kassa nach Auschwitz gebracht.

Die Zugbegleitung haben von Kassa an die Deutschen übernommen.

Nach unserer Ankunft in Auschwitz hat die sogenannte Selektierung stattgefunden, welche - wie ich später erfuhr - durch Dr. Mengele vorgenommen wurde.

Hier erwähne ich, dass wir unser Gepäck in den Waggons lassen mussten. Leider blieb demzufolge auch ein Teil der mitgebrachten

Juwelen mit dem Gepäck im Waggon und wir konnten nur jene Stücke weiter mit uns nehmen, die wir in unseren Kleidern versteckt hatten.

Nach der Selektierung erfolgte unsere Desinfektion, wobei wir uns nackt ausziehen und alle Kleidungsstücke samt Schuhen zurücklassen mussten; nach der Desinfektion bekamen wir Lumpenartige Kleider und irgendwelche alte Schuhe.

Nachdem ich als arbeitsfähig erklärt wurde, hat man mich später in eine Ortschaft namens Unterlöss transportiert; ich kam in ein Arbeitslager, darauffolgend nach Bergen-Belsen, wo ich die Befreiung erlebte.

Mein Gatte wurde in Auschwitz von mir getrennt und - wie ich später erfuhr - nach Buchenwald gebracht, wo er zwei Wochen vor der Befreiung gestorben ist.

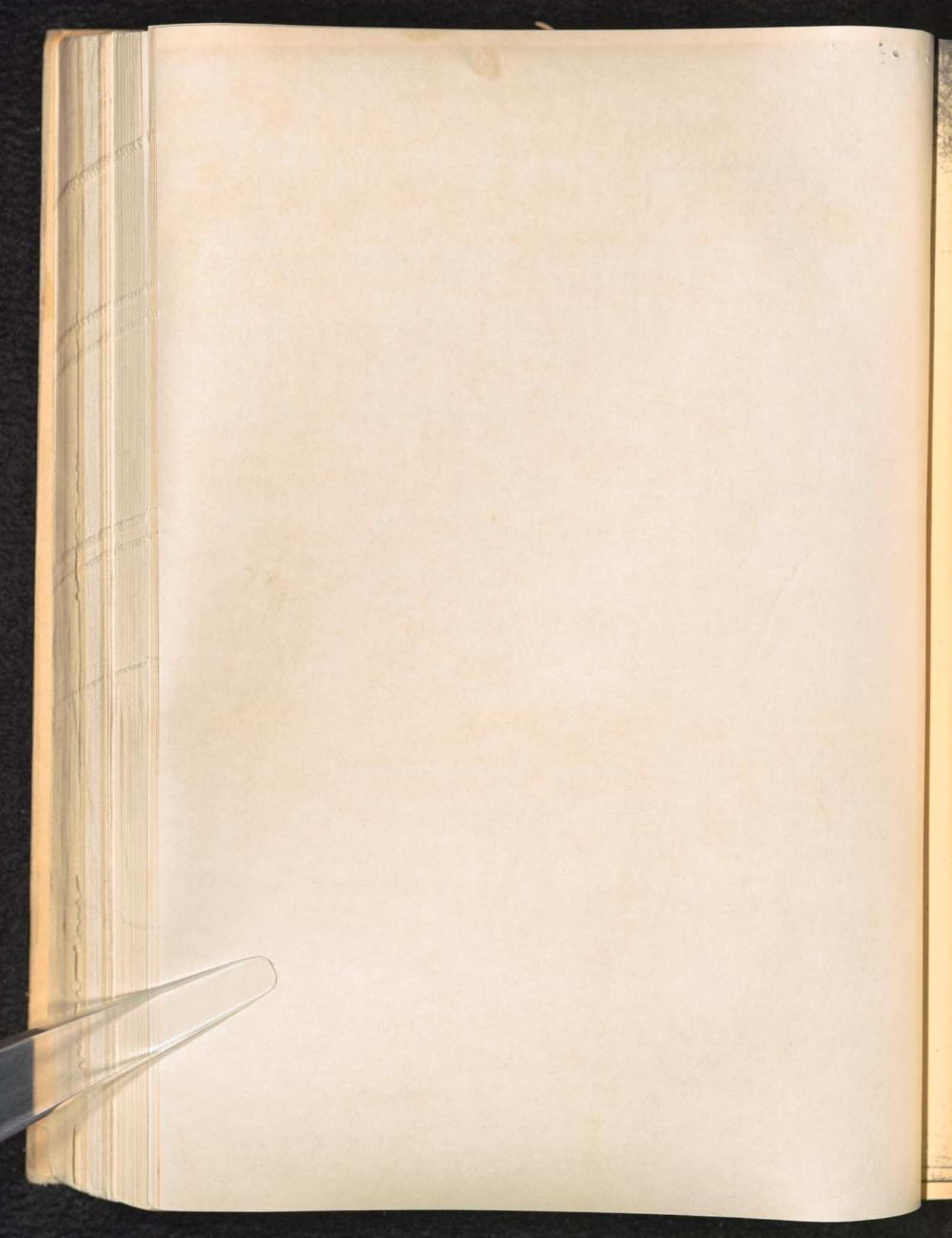
Budapest, den 3.12.1969.

Frau Klara KOMLÓS m.p.
/früher Frau Moritz KLEIN/
geb. Rothbart
Budapest VII., Lenin krt. 28.
Pers. Ausw. No.: AU-III 854.911

Für die Richtigkeit der Übersetzung:

**ALLGEMEINE WERTVERKEHRS-BANK
AKTIENGESELLSCHAFT**

Kunt *Kau*

EIDESSTATTLICHE ERKLÄRUNG

Geschädigte (r) (n)

Ich Endesfertigte (r) Antragsteller (in)

Komlós Gyuláné /előbb Klein Mórítzné/
szül. Rothbart Klára

geboren am 1909. Julius 9. Losonc

derzeit wohnhaft in

Budapest, VII., Lenin körút. 28.

belehrt über die Bedeutung, Rechtserheblichkeit einer eidesstattlichen Erklärung und über die strafrechtlichen Folgen im Falle einer Verletzung der Wahrheitspflicht versichere hiermit an eidesstatt wie folgt:

As Általános Értékforgalmi Bank Kártalanítási Osztálya bemutatta nekem a Berlini Kammergericht 18 számú Tanácsának 18 W 2492.67/ /141 WGK/ 9 WGA/Ung. 6418.59 /624.62/ ; 18 W 2493.67/ /141 WGK/ 9 WGA/Ung. 6416.59 /598.62/ számú 1969. június 27-én hozott Beschluss-át.

Ezen Beschluss 15. oldalán a Kammergericht Lévai "Black book" című könyvére, illetőleg abban a Munkácson történetekre vonatkozólag irtakra hivatkozik.

Rendelkezéseimre bocsátotta továbbá az Általános Értékforgalmi Bank Kártalanítási Osztálya Lévai Jenő fentemlitett könyvének magyar példányát is, amelynek 112. oldalán Lévai foglalkozik a Munkácson történetekkel. Mint szemtanú kijelentem, hogy az abban foglaltak általában nem felelnek meg a valóságnak.

Szenélyes észleléseim alapján büntetőjogi felelősségem teljes tudatában előadom a következőket és azokat hajlandó vagyok bármely bíróság előtt eskü alatt is tanusítani:

Néhai férjemmel Klein Mórítz-zal Munkácson laktunk a Korjatovics utca 32. szám alatt. Férjem munkácsi illetőségű volt, én viszont 1938-ban házasság révén kerültem Munkácsra.

Emlékezetem szerint 1944 április második felében hirdetés jelent meg Munkácson, hogy a zsidókat gettóba tömörítik. A felhívás megjelenése érthetően pánikot keltett a Munkácson élő nagyszámu zsidóság körében, ámbar nem ért bennünket váratlanul. Ugyanis a külföldi rádiókból már korábban értesültünk arról, miszerint a németek a zsidókat koncentrációs táborokba hurcolják és ott a gyermekeket és az idősebbeket megölik. Ezért úgy magam mint férjem, valamint zsidó ismerőseink még 1944 március 19. előtt igyekeztünk megtakarított pénzünket könnyen elrejthető értéktárgyakba investálni, hogy amennyiben elhurcolnak bennünket is, a nehéz időkben ezen kicsi terjedelmű, de nagyértékű ékszerekkel az életünket megmenthessük. Hang-

Der Inhalt der obigen Erklärung ist wahr und ich bin bereit denselben vor dem Gericht oder einer Behörde zu bekräftigen.

Budapest, 1969. december 3.

(Datum)

(Unterschrift)

Komlós Gyuláné

Komlós Gyuláné

/előbb Klein Mórítzné

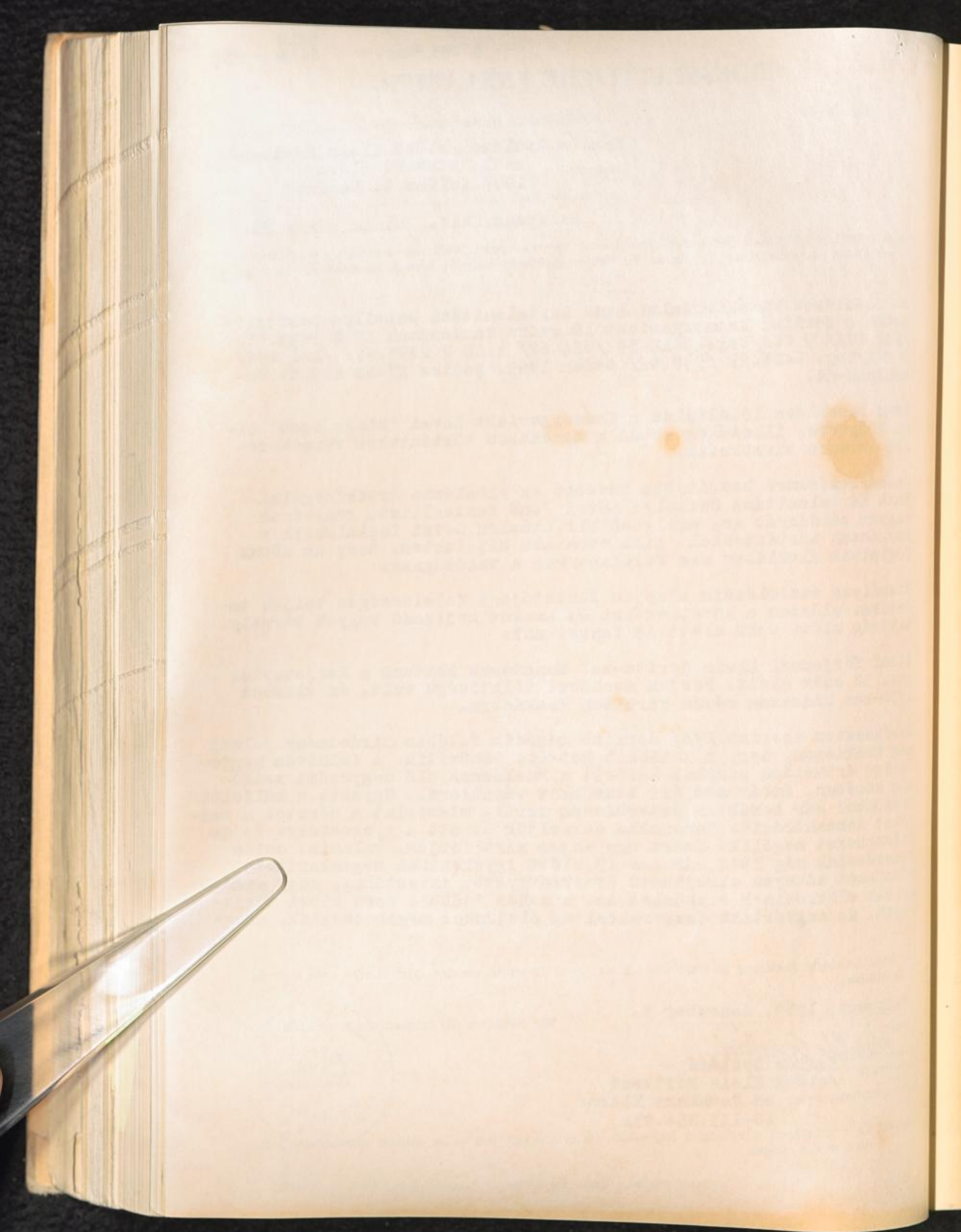
Personalausweisnummer: sz. Rothbart Klára/

AU-III.854.911

Figyelem: Ha a nyilatkozat a túloidalon folytatódik, ott is alá kell írni és az aláírást hitelesíteni kell, mint az első oldalon.

Wir bestätigen die Echtheit der Unterschrift

sulyozom, hogy nemcsak mi és közeli ismerőseink, hanem általában a munkácsi zsidóság hasonlóképpen cselekedett.

A fentemlitett felhívásban felszólították a munkácsi zsidóságot, hogy deszkákkal elkerített bizonyos utcákban jelentkezzenek a felhívás közzétételét követő 2 napon belül. E felhívásnak a munkácsi zsidóság eleget tett és nagy csomagokkal beköltözött a gettóba; sokan ingóságaitat tolokocsin szállították oda. Számosan fekhelyeiket /matracokat stb./ is magukkal vitték.

Amennyiben valaki még pótlólag bármiféle ingóságot be kívánt vinni a gettóba, csendőri kísérettel lakását felkereshette. Én magam is visszamentem lakásomba egy csendőr kíséretében, aki a ház előtt megvárta, amíg egyéb szükségesnek vélt holmijaimat összeszedtem és visszakisért a gettóba. Meglepődve tapasztaltam, hogy lakásom ekkor még teljesen érintetlen volt.

Emlékezetem szerint a gettóban sorstársaimmal együtt kb. 2-3 hétig voltam. A gettóban előfordultak atrocitások fiatal sváb suhancok részéről, akik főleg a férfiakat bántalmazták zsidógyűlöletből. A csendőrök különösebb atrocitást nem követtek el, sőt előfordultak esetek, amikor a sváb suhancokat kizavarták a gettóból.

A leghatározottabban állítom és egyéb tanúkkal is bizonyítani tudom, hogy ámbár felszólítottak bennünket a csendőrök a fennálló rendelkezésekre hivatkozva, hogy értékeinket adjuk át - magam és sorstársaim azt a taktikát követtük, hogy egy-egy aranygyűrűt, vagy hasonló kisebb értékű órát átadtunk a csendőröknek, akik azokat átvették - azonban sem testi motozást nem végeztek, sem ingóságaink között ékszerek után nem kutattak.

Emlékezetem szerint 1944 május közepe táján átszállítottak bennünket a munkácsi téglagyárba csendőri fedezet mellett, ahol kb. 2-3 napig voltunk. Itt a sváb suhancok zsidógyűlöletből számos esetben, főleg a férfiakkal vitát provokáltak és ennek folyamán az illetőket összeverték. Előfordult, hogy a téglagyárból sorstársaim közül néhányan szökni próbáltak, ezeket a sváb suhancok agyonverték.

A munkácsi téglagyárból a munkácsi vasutállomás rakodó pályaudvarára szállítottak bennünket, ahol a rakodást most már a németek ellenőrizték.

Ámbár a vagonokban szűkös volt hely, de mi és sorstársaink a magunkkal vitt csomagokat el tudták helyezni a vagonokban. Csomag

Budapest, 1969. december 3.

/Datum/

Komlós Gyuláné

/Ünnerschrift/

/Komlós Gyuláné

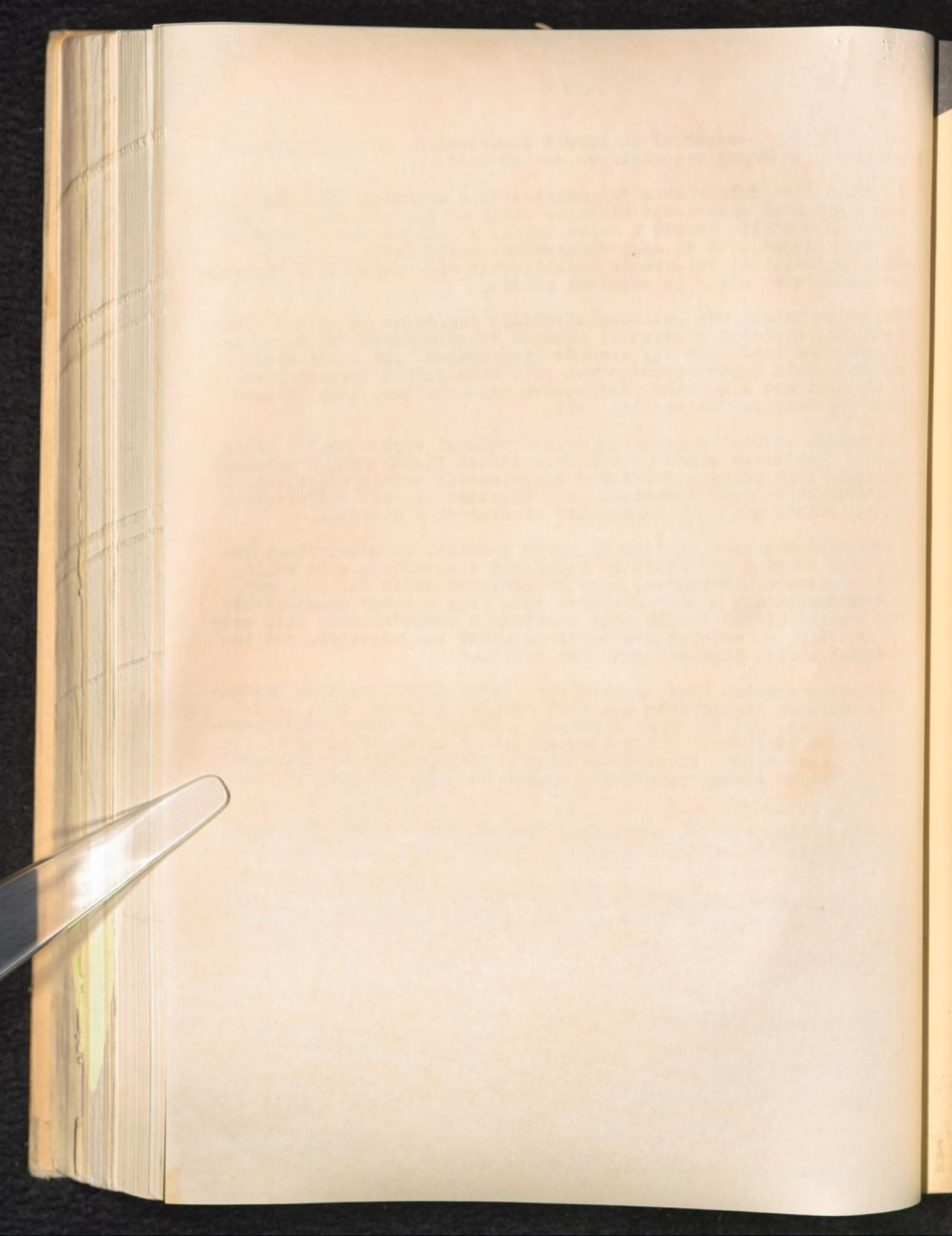
/előbb Klein Kórisné/

sz. Nothbart Klóra/

Personalausweis Nr.: AU-III 854.911

Wir bestätigen die Richtigkeit
der Unterschriften

visszahagyására, elvételére vagy motozásra itt sem került sor. Munkácsról Kassán keresztül vittek bennünket Auschwitzba.

A vonat kíséretét Kassától kezdve a németek vették át.

Auschwitzba történt megérkezésünk után megkezdődött a közismert szelektálás, melyet - mint később megtudtam - dr.Mengele végzett.

Itt említem meg, hogy csomagjainkat a vagonokban kellett hagyni. Sajnos ennekfolytán a magunkkal vitt ékszerek egy része is a csomagokban a vagonban maradt és csak azokat tudtuk továbbvinni magunkkal, amelyeket a ruháinkban rejtettünk el.

A szelektálás után került sor fertőtlenítésünkre, amely alkalommal teljesen meztelenre kellett levetkőzni, minden ruhaneműnk és cipőinket hátra kellett hagyni és a fertőtlenítés után rongynak minősülő ruhaneműt és valamiféle ócska cipőt kaptunk.

Miután munkaképesnek minősítettek, később átszállítottak Unterlüss nevű helységbe, munkatáborba kerültem, majd ezt követően Bergen-Belsenbe és ott szabadultam fel.

Férjemet Auschwitzban elválasztották tőlem és amint később értesültem róla, Buchenwaldba került, ahol a felszabadulás előtt két héttel meghalt.

Budapest, 1969.december 3.
/Datum/

Komlós Gyuláné

/Unterschrift//Komlós Gyuláné
/előbb Klein Móritzné/
sz.Rothbart Klára/

Personalausweis Nr.: AU-III 854.911

Wir bestätigen die Echtheit
der Unterschrift:

